

Sulama: Ağaçların sağlıklı bir gelişme gösterebilmesi, düzenli ve kaliteli meyve elde edebilmesi için mutlaka sulamaya ihtiyaç vardır. Sulama sırasında aşırı sudan ve sulama suyunun ağacın gövdesine değmesinden kaçınılmalıdır. İmkanlar ölçüsünde damlama veya mini-yağmurlama sistemleri kurulmasında fayda vardır. Salma ve karık sistemi sulamalardan mümkün olduğunca kaçınılmalıdır.

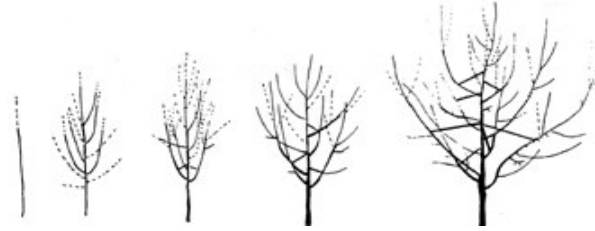
Gübreleme: Tüm meyve bahçelerinde olduğu gibi ayva bahçelerinde de dengeli ve düzenli bir gübreleme yapmak için mutlaka her yıl toprak ve üç yılda bir yaprak analizleri yapılmalıdır. Yapılan analizlerin sonucuna göre de bahçenin gübre ihtiyacı belirlenmelidir. Verilecek olan kimyasal gübreler ağaçların taç iz düşümü içerisine ama asla gövdeye ve köklere temas etmeyecek şekilde uygulanmalıdır. Bitkinin daha fazla ihtiyacı olan makro elementler hemen her yıl mikro elementler ise ihtiyaca göre verilmelidir. Ayrıca toprağın organik madde miktarına göre de organik gübrelemeye önem verilmelidir.

Budama: Ayva yetiştiriciliğinde budama olayına fidanın alınması ile başlanır. Budamada daha çok ayvanın doğal büyüme şekline yakın olan Goble (Vazo, Kâse) veya bu şeklin değiştirilmiş varyasyonlarının kullanılmasında (uygulama kolaylığı bakımından) faydalar vardır.

Goble (Vazo) Şekli

Özellikle daha sıcak iklimlerde doruk dallı şekle yakın (yıllar ilerledikçe doruk-dal hâkimiyeti kayboluyor) bir sistemin uygulanmasında fayda vardır.

Ayvada Uygulanan Doruk-Dallı Sistem

HASAT VE VERİM

Ayva hasadı çeşitlere ve bölgelere göre değişmekle birlikte genellikle Eylül ayının ikinci yarısı veya Ekim ayında yapılır. Meyvenin depo ömrünü uzatmak için hasat elle ve dikkatli bir şekilde yapılmalıdır. Ayrıca ayvada geç yapılan hasatta meyvenin depo ömrünün kısalması üzerine doğrudan etkilidir. Bu nedenle zamanında ve doğru yöntemle hasat önemlidir.

HASTALIK VE ZARARLILAR

- Armut ateş yanıklığı
- Mumya (Monilya) hastalığı
- Meyve İç kurdu
- Kahverengi benek
- Bu hastalık ve zararlılarla mücadele teknik talimatlarda belirtildiği gibidir.

Kahverengi Benek

Monilya (Mumya)

ATATÜRK BAHÇE KÜLTÜRLERİ MERKEZ
ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
YALOVA

Tel: 0.226.814 25 20 Faks: 0.226.814 11 46

Dr. Mehmet Emin AKÇAY

akcay11@mynet.com

<http://arastirma.tarimorman.gov.tr/yalovabahce>

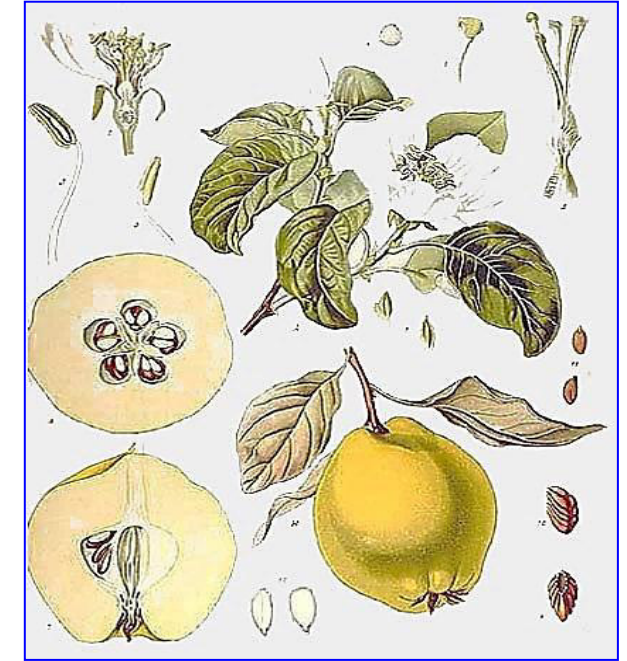

T.C.
TARIM VE ORMAN
BAKANLIĞI
Tarımsal Araştırmalar
ve Politikalar Genel
Müdürlüğü

ATATÜRK BAHÇE KÜLTÜRLERİ MERKEZ
ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
YALOVA

Çiftçi Broşürü

AYVA YETİŞTİRİCİLİĞİ

Dr. Mehmet Emin AKÇAY

YALOVA

GİRİŞ

Ayva dünyada çok eski yıllardan beri bilinmesine rağmen yetiştiriciliği gün geçtikçe artan bir tür olmamıştır. Birçok ülkede ayva; armut için anaç olarak kullanılmaktadır. Dünya ayva üretimi son verilere göre 350.000 ton civarındadır. Bu üretim içerisinde 95.000 ton ile Türkiye ilk sırada yer almaktadır. Diğer önemli ayva üreticisi ülkeler ise sırasıyla; Çin, Arjantin ve Romanya'dır.

EKOLOJİK İSTEKLER

İklim: Ayva soğuklara elma ve armuttan daha az dayanıklıdır. Bunun için bahçe yeri seçiminde dikkatli olmak gerekir. Fakat ayvanın önce sürgün meydana getirip bunun ucunda çiçek açması ilkbahar geç donlarının tehlikeli olduğu yerlerde bir avantajdır. Bazı soğuk bölgelerde de ayva yetiştiriciliği yapılmasına rağmen istenen meyve kalitesine ulaşılamamakta ve meyve eti aşırı sert olmaktadır. Ayrıca ayva aşırı nemli ve rüzgârlı iklimlerden de hoşlanmaz. Böyle alanlarda ticari ayva bahçeleri kurulmamalıdır.

Toprak: Ayva; çok ağır, aşırı kireçli ve fazla geçirgen olan toprakların dışında kalan birçok toprak tipinde düzenli sulama yapıldığı takdirde yetiştiriciliği rahatlıkla yapılabilir. Toprak pH sınırın 6-7 civarında olması arzu edilir. Aşırı kumlu ve nemsiz topraklarda yetiştirilen meyveler kuru ve boğucu, ağaçlar ise kısa ömürlü olurlar.

ANAÇLAR

Ayva çeşitleri çelik, daldırma ve dip sürgünleri ile çoğaltılabilmelerine rağmen fidan üretiminde ise aşı ile üretim tercih edilir. Aşı ile yapılan üretimlerde anaç olarak Quince-A anacı veya kolay köklenen, ayva çeşitleri ile aşı uyumsuzluğu göstermeyen tipler tavsiye edilmektedir. Fidan üretiminde yaygın olarak durgun T-Göz aşısı uygulanmaktadır.

ÇEŞİTLER

Ayva çeşit sayısı diğer türlerde olduğu kadar zengin değildir. Bunun nedeni ise dünyanın birçok ülkesinde ayvanın meyvesi için değil de anaç olarak yetiştirilmesi gösterilebilir. Meyve kalitesi

yüksek çeşitler yine yerli çeşitlerimiz içerisinde bulunmaktadır.

Eşme: Ülkemizdeki kapama ayva bahçelerinin büyük çoğunluğu bu çeşit ile kurulmuştur. Bazı bölgelerde renginden dolayı Limon ayvası olarak ta isimlendirilmektedir. Meyveleri yuvarlak, sapa doğru biraz uzunca, bol sulu ve mayhoş tatlıdır. Ağaçlar orta kuvvette bir gelişme gösterir ve meyveler eylül sonu ekim başında hasat edilir.

Eşme ayvası

Altın ayvası

Ekmek: Bu çeşidin aynı isimle söylenen birçok tipi mevcuttur. Meyvesi iri sap tarafı dar, karın tarafı geniş, meyve eti gevrek, sulu, mayhoş ve az tüylüdür.

Şekergevrek: Meyve iri düzgün şekilli, karın tarafı şişkin, sap ve çiçek çukuruna doğru dardır. Meyve kabuğu ince, gevrek, sulu ve hafif mayhoştur. Ekim ayının ilk haftasında hasat edilir.

Limon: Pazar değeri yüksek, meyvesi küresel sap tarafına doğru uzun ve verimli bir çeşittir. Kabuk limon sarısı renkte, meyve eti sarımsı renkte, sert, sulu ve mayhoştur.

Altın: Meyvesi çok iri ve sap tarafında belirgin boyun vardır. Kabuk koyu sarı renkli, üzerinde parçalı pas lekeleri bulunur. Meyve eti altın sarısı renkte, az sulu fakat boğucu değildir.

Tekkeş: Meyveleri iri, gösterişli, ince kabuklu, gevrek, sulu, mayhoş ve verimli bir çeşittir. Meyve kabuğu parlak sarı renkli, ince tüylü ve meyve eti gevrek.

Bu çeşitlerin haricinde; Havan, Gördes, Beyaz, Viranyadevi, Bencikli çeşitlerimiz bulunmaktadır.

BAHÇE KURMA

Ayva bahçesi için uygun olarak seçilen yere bir yaşlı ve sağlıklı fidanlar 4×5 veya 5×6 m aralık ve mesafelerle dikilirler. Verilecek olan aralık mesafeler toprak tipine ve yetiştirme sistemine göre değişiklik gösterir. Dikim budaması yapılan fidanlar aşı yeri toprak üzerinde kalacak şekilde ılıman iklimlerde Kasım-Ocak ayları arasında dikilmeleri tavsiye edilir. Daha soğuk olan bölgelerde ise fidan dikimi Şubat ve Mart aylarında yapılmalıdır. Yetiştiriciliği yapılan ayva çeşitlerinin çoğu kendine verimli olduğu için tek bir çeşitten kapama ayva bahçesi kurulabilir. Fakat düzgün şekilli meyveler elde etmek için mutlaka tozlanma ve döllenmeye ihtiyaç bulunmaktadır. Bunun için çeşit karışımı yapmakta fayda vardır. Dikim sırasında bahçede sağlıklı bir tozlanma ve dölllenme için mutlaka aynı dönemde çiçek açan çeşit karışımlarına yer verilerek bahçe kurulmalıdır. Aksi takdirde iklimsel olayların olumsuz gittiği bazı yıllarda meyve tutumu oranlarında ciddi düşüşler yaşanır.

KÜLTÜREL İŞLEMLER

Toprak İşleme: Ayva yüzlek köklü olduğu için toprak işleme mümkün olduğu kadar az yapılmalıdır. Eğer toprak işleme yapılması gerekli ise mutlaka derin sürümden kaçınılmalı yüzeysel (10-15 cm) işlemler yapılmalıdır. Su kaynakları yeterli olduğu takdirde örtülü veya yarı-örtülü sistemlerde düşünülebilir. Örtülü toprak işlemede bahçede herhangi bir toprak işlemesi söz konusu değildir. Sadece aşırı boylanmış olan otlar biçilir veya özellikle ağaç altlarında yabancı ot ilaçları ile düzenli bir mücadele yapılır. Yarı-örtülü veya geçici örtülü toprak işlemede ise bahçede toprak işleminin uygun olduğu ilkbahar ve yaz aylarında işleme yapılır. Sonbahar ve kış aylarında ise bir kez toprak işleme yapılır veya hiç yapılmaz. Özellikle genç bahçelerde yabancı ot ilacı kullanırken dikkatli olunmalı ve ağaç gövdeleri ilacın etkisinden korunmalıdır. Aksi takdirde genç ağaçların gelişmesi bundan olumsuz etkilenir.